

Jokkmokk kommuns visselblåsarfunktion

Det är av betydelse att få vetskap om och agera på signaler om missförhållanden av allmänintresse, därav finns en visselblåsarfunktion i Jokkmokk kommun. Visselblåsarfunktionen är även viktig utifrån ett demokratiskt perspektiv och för vidare förtroende i kommunen. Syftet är att kunna uppmärksamma problem, och i situationer när kommunens ordinarie rapporteringsrutiner dvs via närmsta chef, överordnad chef, fackligt ombud, skyddsombud eller personalfunktionen inte är lämpliga. Att betona är att visselblåsarfunktionen inte ska ersätta ett öppet samtalsklimat. Således är vår ambition och förhoppning att man i första hand som anställd vänder sig till sin närmaste chef, och som medborgare till den verksamhet det berör.

För anmälan till extern visselblåsarfunktion, hänvisas till Regeringskansliets hemsida där behöriga myndigheter presenteras: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/10/myndigheter-ska-inratta-visselblasarfunktioner/>

Den nya visselblåsarlagen

I svensk rätt återfinns skyddet för visselblåsare i bland annat anställningsskyddslagen och medbestämmande lagen. Visselblåsare skyddas enligt lagen (2016:749) *om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden*. Denna visselblåsarlag skyddar bara anställda och inhyrda arbetstagare medan EU-direktivet (Europaparlamentets och Rådets direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten) omfattar en bredare personomkrets.

Den 17 december 2021 träder lagen (2021:890) *om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden*. Den nya lagen ska komplettera och stärka skyddet för anställda, inhyrda, arbetsökande, egenföretagare, volontärer, praktikanter, personer i företagsledningen och aktieägare som är verksamma i bolaget samt personer som arbetar hos underleverantörer och entreprenörer.

Enligt lagen ska visselblåsare som anmäler om *missförhållande av allmänintresse* ges skydd mot repressalier från arbetsgivaren. Skyddet mot repressalier omfattar anställda, inhyrda, arbetsökande, egenföretagare, volontärer, praktikanter, personer i företagsledningen och aktieägare som är verksamma i bolaget samt personer som arbetar hos underleverantörer och entreprenörer. Skyddet gäller även efter att personen har lämnat verksamheten.

Använd inte funktionen för detta

Visselblåsarfunktionen ska inte användas för allmänna synpunkter på ledarskap, chefsegenskaper, pedagogiska förmåga, etik och moral, arbetsmiljö, verksamhetsplanering etc. Det ska inte användas för känsliga personalfrågor och HR- frågor som är kopplade till enstaka individer, utan hänvisas till närmsta chef, överordnad chef, fackligt ombud, skyddsombud eller personalfunktionen.

Misstankar om brott som inte kan utredas av visselblåsarsystemet kommer polisanmälas. Polis/åklagare fortsätter utredningsarbetet.

Lämna in en anmälan

Det går att göra en anonym anmälan liksom uppge namn och kontaktuppgifter för att vi ska kunna kontakta dig för mer information. Lämna du en anonym anmälan och vill skydda din identitet, rekommenderar vi dig att använda en dator utanför arbetsgivarens nätverk och inte uppge namn och kontaktuppgifter. Vidare bör du vara noggrann med hur du uttrycker dig och att rensa eventuella bilagor från användarinformation för att förhindra att mottagaren kan veta vem du är.

- Lagen tvingar inte arbetsgivare att utreda helt anonyma uppgifter vilket kan försvåra möjligheten att följa upp och verifiera uppgifterna.
- Den som anmäler om missförhållanden skyddas inte av lagen om falsk information lämnas *om inte* personen haft rimliga skäl att tro att informationen var sann.

Att tänka på är att det inte bör finnas känslig information kring andra personers politiska tillhörighet, religiösa tillhörighet, hälsostatus och sexuell läggning etc då anmälan kan komma att bli offentlig. Detta eftersom en anmälan är en allmän handling som diarieförs och kan begäras ut, enligt offentlighetsprincipen. Det görs en sekretessprövning vid varje utlämning men det finns sällan grund för att sekretessbelägga identiteten på den som anmält, namngivna personer eller de omständigheter som anmälan pekar på.

Innehållet i anmälan

Anmälan ska handla om *missförhållanden av allmänintresse*. Den information som kommer fram ska vara av intresse för en bredare krets av människor, inte enbart för visselblåsaren och det ska även finnas ett legitimt intresse av att informationen kommer fram.

Missförhållanden av allmänintresse kan exempelvis vara muta, bedrägeri, stöld, jäv, olämplig bisyssla, privat vinning eller fördel på grund av sin befattning eller närstående som gynnas. Det kan också handla om lagbrott och allvarliga avvikelser från interna riktlinjer och regler i tjänsten.

Anmälan ska beröra personer i beslutande ställning eller vara en nyckelperson såsom förtroendevald, högre chef, VD, en medarbetare i beroendeställning till dem eller en person som till exempelvis ansvarar för stora inköp eller andra verksamhetskritiska funktioner.

Visselblåsarfunktionen kan användas för att anmäla oegentligheter eller misstanke om missförhållanden som strider mot EU-rätt eller svensk rätt samt andra missförhållanden som det finns ett allmänintresse av kommer fram.

Hantering av anmälan

1 Lämna in anmälan *skriftligt* eller *mundligt* antingen *anonymt* eller *öppet* via E-tjänst eller fysisk post till visselblåsarfunktionen. Muntliga tips via telefon hänvisas till kommunens växel som kopplar samtalet vidare till de interna utredarna.

2 Anmälan hanteras av de interna utredarna vilka ansvarar gemensamt för bedömning, beslut och fortsatt hantering av inkomna anmälningar. I situationer där någon av dessa tjänstepersoner inte kan delta i handläggningen på grund av förhinder eller att ärendet har en sådan anknytning till tjänstepersonen som gör det olämpligt, ersätter utredarna varandra.

I situationer där det finns risk för jäv eller att anmälan gäller något av särskilt allvarlig art anlitar visselblåsarfunktionen utomstående utredare. Personuppgifter som rör anmälaren och de personer som anmälan avser är belagda med sekretess. En anmälares identitet får generellt inte lämnas ut, men om ärendet ska lämnas vidare till en brottsutredande myndighet måste undantag göras.

3 Bekräftelse om inkommen anmälan och eventuella omedelbara åtgärder till anmälaren ska ske inom 7 dagar. Återkoppling i skälig utsträckning om åtgärder som har vidtagits samt om skälen för dessa, ska ske inom 3 månader från det att bekräftelse lämnats.

4 Den som utpekats i anmälan har rätt att få reda på det och informationen ska ges när utredningen inte bedöms påverkas negativt. Personen som berörs av anmälan har möjlighet att sakligt bemöta detta och har rätt till facklig företrädare samt att delta vid möten som berör utredningen.

5 Muntlig och skriftlig information ska bevaras. Personuppgifter ska raderas eller gallras senast två år efter att ärendet avslutats. Bestämmelserna återfinns i tryckfrihetsordningen, arkivlagen och offentlighet- och sekretesslagen. Däremot omfattas inte privata aktörer.